

Oversættelse

Rigsombudsmanden på Færøerne

Lagmandens nytårstale 2021

God aften, kære færingar.

"Når vi ser et barns ansigt, tænker vi på fremtiden. Vi tænker på barnets drømme, om hvad det kan blive til – og hvad det kan udrette."

Ordene er Desmond Tutu's, biskoppen fra Sydafrika, som døde i denne uge.

Nu, hvor vi vender timeglasset til 2022, er det særligt de kommende generationer, der fylder hos mig. Jeg ejer selv fire børn i den kommende generation, og i 2021 blev jeg også bedstefar for første gang. Børnene sætter tilværelsen i et andet lys. Får os til at tænke anderledes over tingene. Børnene er et levende bevis på det ansvar, der hviler på os. For hvilken fremtid ønsker vi for børnene? Hvilken fremtid forbereder vi til dem?

Nu hvor timeglassets sand for 2021 løber ud, har jeg tre emner, som jeg vil opfordre os alle til at tænke over i det kommende år. Tre emner, som påvirker de kommende generationers muligheder. Disse emner er: "demokrati", "natur og miljø" og "tilflyttere".

Jeg tager netop disse tre emner op, fordi de trænger sig på, og fordi de er vores fælles ansvar. Vi må løfte, løse og rumme dem i fællesskab.

Kære færingar.

Selv om vi er uenige om mange ting, så er der heldigvis bred enighed om, at vi skal bevare de demokratiske rettigheder.

Ytringsfriheden. Religionsfriheden. Friheden til at vælge idealer og værdier. Friheden til at forme vores liv, som vi ønsker det. Og friheden til at følge egne overbevisninger.

Disse rettigheder er ikke en selvfølge. Vi må kæmpe for dem, hvis vi skal bevare dem.

Det minder verden os om i dag. I Afghanistan er demokratiet suspenderet. I Afrika har mange, der vil afskaffe demokratiet, fået medvind på grund af Coronaen. I europæiske lande ser vi også, at demokratiet får stadig trangere kår. Og tidligere i år var der optøjer og stormløb mod den amerikanske kongres.

Situationen og historien beviser, at det kan ske hvor som helst. Vi må ikke lade det sker her.

Selvom det er foruroligende, når diskussioner opstår og meninger brydes, så vidner det også om, at det færøske demokrati er stærkt. At der er trygt her. At man tør sige sin mening og stå ved den.

Og jeg kan for mit eget vedkommende sige, at jeg aldrig har følt mig truet.

Det er ingen selvfølge.

Vi er uenige om forskellige sager. For eksempel om medmødre, fiskeri, radaren, samfærdsel og løsrivelse fra / samhørighed med Danmark. Men disse uenigheder viser netop, at vores system fungerer.

Uenighederne fylder ofte meget i medierne. En hel del mere, end de i virkeligheden fylder bag kulisserne. Der samles vi om det, vi er enige om.

Uenighederne opstår dog af og til. Det er naturligt, når mange mennesker skal samarbejde. Men der er plads til uenighederne i systemet. Spørgsmålet er så bare, om vi rummer dem.

Vi har fundet en løsning på uenigheden, der opstod før jul, og fortsætter derfor arbejdet med de mange sager, som vi er enige om.

Nogen undrer sig måske over, at jeg som lagmand i aften opfordrer folk til at værdsætte det system, som for nylig nær have væltet koalitionen.

Men lad der ikke herske tvivl om, at jeg sætter demokratiet over alt andet.

Og uanset hvad vi ellers er uenige om, så er der heldigvis bred enighed på tværs af partierne, hvad demokratiet og velfærdssamfundet angår.

Vi er også alle enige om at viderebringe den værdifulde arv, som tidligere tiders banebrydere gav os.

Et af de områder, hvor vi virkelig må gøre en forskel, inden det er for sent, er i forbindelse med naturen.

Med hånden på hjertet: i det sidste århundrede har vi ofte været hensynsløse over for naturen.

I starten fordi vi ikke vidste bedre. Dernæst fordi vi var ligeglade. Men nu er der ingen undskyldning. Vi ser nu konsekvenserne både af den lokale og den globale forurening.

Mange har været ude med advarsler. Heriblandt naturforskeren Jens Kjeld Jensen fra Nólsoy. Han har slået fast, at hvis de kommende generationer også skal opleve den mangfoldige færøske natur, ja, så skal vi sadle om. Vi må rydde det affald op, der er smidt i fjeldene og i havet – og stoppe med at forurene.

Vi må også ændre adfærd hvad angår bæredygtighed og miljø på verdensplan.

For det, vi hver især foretager os i hverdagen, gør en forskel. Sammenlagt munder det ud i et fælles resultat. Et resultat, som får stor indflydelse på børnenes muligheder og fremtid.

Nogle går forrest. Især ungdommen. Men det samme gør forskere, virksomheder, grupper og enkeltpersoner, som arbejder med grønne løsninger. Nu må vi andre følge trop.

Jeg anerkender, at der politisk skal gøres meget for miljøet og den færøske natur. Ingen af de mange tidligere koalitioner har gjort nok.

Men nu sætter vi tempoet op. I februar fremsætter vi endelig naturbeskyttelsesloven for lagtinget. Vi bygger flere vindmølleparker. Og i det kommende år præsenterer vi vores energi- og klimapolitik. Det er en konkret plan med 25 tiltag, som i de næste 10 år skal formindske forbruget af olien og det skadelige udslip.

Dette er afgørende, og vi må alle bidrage. For miljøet og for fremtiden.

Det, som vi gør for at værne om naturen, har desuden betydning for velfærden. For vi er verdens spisekammer og lever af at eksportere førsteklases fødevarer.

Det giver os råd til velfærden.

Velfærdssamfundet er det dyreste samfund. Men jeg er overbevist om, at det er det bedste samfund.

Derfor vil vi bevare det.

Men forbrugeren har magten. Og forbrugeren kræver oftere og oftere, at varerne er bæredygtige. At naturen er taget med på råd.

Vi må derfor holde os i front på miljøområdet, hvis vi fortsat skal være førende inden for fiskerierhvervet, fiskeopdræt og velfærden. Tingene hænger uløseligt sammen.

En stor del af velfærden handler om børnene. Afdøde Desmond Tutu gjorde en stor indsats for de mindste. Han sagde blandt andet, at det er vores moralske pligt at sikre alle børn den bedst mulige uddannelse.

Det har været en udfordring.

For vi har nu næsten 2300 tilflyttere fra ikke-nordiske lande. Det er næsten dobbelt så mange som for fire år siden. Heriblandt er der 315 børn. Selv om de ansatte i daginstitutioner og skoler har gjort et stort arbejde, har vi som land ikke fuldt ud formået at gribe og undervise dem, som ikke forstår færøsk. Det skyldes, at vores system ikke var gearet til det.

Nu har vi lanceret faget "færøsk som fremmedsprog" for både børn og voksne.

I efteråret sendte det færøske TV programmet "De spildte kompetencer". Det handlede om veluddannede kvinder, som har giftet sig med færøske mænd og bosat sig her. Ping Thomsen udtalte: "Jeg har gået i skole i 18 år. Men jeg kan ikke bruge min uddannelse her. Det er lidt bittert. Kunne jeg opgradere min uddannelse en smule, så jeg kunne arbejde inden for mit fag, gjorde jeg det gerne."

Vi færingar nævner ofte vores gode skole- og beskæftigelsesmuligheder og vores stærke sociale bånd som nogle af vores største værdier.

Men når en del af befolkningen ikke kan vælge beskæftigelse eller uddannelse, og når de føler sig uden for rent socialt, ja så er disse værdier i fare.

Inden længe fremsætter vi en ny integrationslov for lagtinget, som skal danne basis for forbedringer. Der bliver forsket meget inden for området. Vi bevæger os i den rigtige retning, og politisk må vi arbejde kontinuerligt for en bedre integration af tilflyttere i samfundet.

Og nu vil jeg også appellere til alle færinger. Lad os i det kommende år række en hånd ud til migranterne. Lad os invitere dem indenfor til en kop the. Tage dem med på en fisketur eller en fjeldtur. Og til gengæld lære mere om dem. Skal de blive en del af samfundet, må vi alle invitere dem med.

Kære færinger

I efteråret kom resultatet af en international undersøgelse, hvor folk fra 41 lande svarede på spørgsmål om forskellige forhold i deres hjemland. Det var Fólkaheilsuráðið (Rådet for Folkesundhed på Færøerne), som stod for den færøske del, og svarene viste tilsammen, at Færøerne ligger forrest eller langt fremme på stort set alle områder.

Vi er frie og trygge i et stærkt demokrati med god velfærd. Vi besidder allerede de store værdier, som Desmond Tutu gennem hele sit liv kæmpede for.

Dertil har vi naturen og særdeles gode muligheder for grøn energi. Men først og fremmest har vi en rig og mangfoldig menneskelig ressource.

Så når vi ved årsskiftet gør status på godt og skidt, kan vi konstatere, at vi sandelig er velsignede ved at bo på netop Færøerne.

Jeg er dog samtidig bevidst om, at ikke alle glædes i aften. Fordi de er ramt af sorg. Fordi de plages af bekymringer. Eller fordi de er tynget af ensomhed. Disse tilstande er altid ubudne gæster. Men alligevel skiftes de til at besøge os.

Jeg sender en inderlig hilsen til jer, der kæmper med sorg, bekymringer og ensomhed i aften. Må I finde styrke og fred. Må I modtage omsorg og komme på fode igen. Må I igen blive mindet om alt det, der er godt.

For også i de mørkeste stunder er der glimt af håb, og vi kan især varme os ved tanken om dem, der holder eller holdt af os.

Og det får mig frem til sidste nytårsønske og opfordring.

For når jeg tænker på mit barnebarn og de kommende generationer – når jeg tænker på, hvad de kan blive til og udrette, så håber jeg mest af alt, at de bliver ordentlige og godhjertede mennesker. At de lærer at vise omsorg, og at de forstår, at her i landet har alle mennesker uvurderlig værdi.

Både dem, som støtter og hjælper. Som giver tryghed. Dem, som får os til at le, og dem, vi kan stole på. Men også dem, vi er uenige med. Som giver os modspil og konkurrence. Dem, som får os til at stræbe og arbejde hårdere. Som udvider vores verdensopfattelse – og af og til også sætter vores tålmodighed på prøve.

For uanset hvor brede kløfterne er imellem os, er den menneskelige respekt det stærkeste fundament under vores samfund. Under demokratiet. Og under de værdier, som vi så gerne vil give videre til kommende generationer.

Så lad os i 2022 forsøge at løfte debatten til et værdigt niveau. Også på de sociale medier. Lad os holde fast ved de bedste intentioner i stedet for bare at råbe højest.

Vi kunne også denne nytårsaften fortælle nogen, at vi værdsætter dem. At de beriger vores liv. Og i det kommende år stile imod en værdig opførsel både i ord og gerning – mod hinanden, mod miljøet og mod den fremtid, som vi i dette nye år forbereder til vores efterkommere.

Godt nytår, kære færingar. Gud velsigne hver eneste af jer.

Bárður á Steig Nielsen

Lagmand